

Keski-Pohjanmaan maakuntaviestin syntyhistoria

Nykyinen Keski-Pohjanmaan maakuntaviestin juuret juontavat 1920- ja 1930-luvuille jolloin suojeluskuntatoiminta oli maakunnassa erittäin aktiivista urheilun saralla. Toiminta kuitenkin hiipui juuri ennen sotavuosia. Sotavuosien jälkeen SVUL:n Keski-Pohjanmaan piirin hiihtojaosto aktivoitui Hiihtoliiton esittämän hiihtopäivän järjestämisestä talvella 1945, jolloin pitäjien välinen maakuntaviestien järjestäminen aktivoitui uudelleen. Viestin järjestelyt hiipuivat osin huonojen lumitalvien vuoksi 1940-luvun lopulla ja pian tämän jälkeen maakuntaviestin innostus sammui lähes kokonaan talvella 1951. Lokakuussa 1951 SVUL:n piirissä ideoitiin uutta tapaa järjestää viesti pitäjien välisenä hiihtokilpailuna haastaen maakunnan hiihtomiehet mukaan yli urheilun liitto- ja kielirajojen sekä silloisten lääninrajojen. Samalla maakuntaliitto haluttiin viestin taustajärjestäjäksi.

Keski-Pohjanmaan Suojeluskuntapiiri järjestää maakuntaviestin ensi kerran talvella 1926

Keski-Pohjanmaan Suojeluskuntapiirin viisiosuuksinen maakuntaviesti hiihdettiin ensi kerran välillä Kannus – Kokkola (n.40 km) 20.3.1926. Viestin voitti Lohtajan suojeluskunnan joukkue ajalla 3.40,31. Lohtajan lisäksi mukana lisäksi joukkueet Kokkolasta, Kälviältä, Kalajoelta, Sievistä ja Kannuksesta.

Toinen Suojeluskuntien välinen viesti kilpailtiin talvella 1927 välillä Sievi-Eskola-Kannus-Kälviä-Kokkola. Kälviä voitti toisen maakuntaviestin. Mukana olivat lisäksi Kannus, Kälviä ja Himanka. Kälviä voitti toistamiseen myös vuoden 1928 viestin. Talvella 1929 kisapaikalle Kannukseen ilmaantui vain yksi joukkue – Kalajoki, joka sivakoi ainoana viestin kotipaikkakunnalleen Kalajoelle. Viides talvella 1930 hiihdetty viesti Halsualta Kokkolaan hiihdettiin edelleen paikallisten suojeluskuntien välisenä viestinä. Mukana tuolloin oli vain kaksi joukkuetta: Veteli ja Lohtaja. Veteli tuli maaliin viisi minuuttia ennen Lohtajaa. Lohtaja teki viestistä protestin ja nousi myöhemmin voittajaksi. Kuudes ja samalla viimeinen Keski-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin järjestämä viesti hiihdettiin talvella 1931. Kolmannen kerran voittajaksi ylsi Lohtaja, joukkueella Arvo Hyyppä, Eino ja Matti Sysimetsä, Rikhard Niemi ja Vilhelm Koski.

Keski-Pohjanmaan pohjoisosien kunnat osallistuivat ensimmäiseen Raahan Suojeluskuntapiirin käynnistämään partiotyypiseen viestinhiihtoon talvella 1934. Viesti eteni Ylivieskan, Oulaisten ja Vihannin kautta Raahen. Neliosuuksinen viesti oli yhteispituudeltaan lähes sata kilometriä (96 km). Viestin voitti Vihanti, jonka jälkeen tuloksissa seurasi keskipohjalaiskuntia järjestyksessä Nivala, Haapajärvi, Ylivieska, Reisjärvi ja Pyhäjärvi. Näiden jälkeen Saloinen, Kärsämäki, Merijärvi, Oulainen ja Raahen. Mukana oli peräti 11 suojeluskuntien joukkuetta. Viestiä hiihdettiin Ylivieskan ja Raahan välillä seuraavinkin vuosina yhteensä viisi kertaa. Joukkueita oli vuonna 1935 mukana kahdeksan voittajana tuolloin vieraana osallistunut Pihtipudas.

Vuonna 1936 joukkueita oli kymmenen ja voittaja Haapajärvi. Viimeinen pohjoisen alueen suojeluskuntien välinen viesti kisattiin talvella 1938 kuuden joukkueen voimin. Ykkönen oli tuolloin oisen kerran Vihanti.

SVUL:n Keski-Pohjanmaan piirin hiihtojaosto tarttuu Hiihtoliiton esittämään hiihtopäivään 1945

Suojeluskuntapiirien järjestämät hiihtoviestit olivat hiipuneet jo ennen talvisodan puhkeamista

syksyllä 1939. Urheilutoiminta alkoi elpyä nopeasti välirauhansopimuksen solmimisen jälkeen syyskuussa 1944. Hiihtoliitto esitti seuraavalle talvelle (25.2.1945) valtakunnallista hiihtopäivää vietettäväksi koko Suomessa. SVUL:n Keski-Pohjanmaan piirin hiihtojaosto tarttui tilaisuuteen 30.12.1944 Kannuksessa pidetyssä kokouksessa. Se päätti esittää piirihoitokunnalle pitäjien välisen maakuntaviestin järjestämistä. Tällöin luotiin pohja seitsemän vuotta myöhemmin (1952) käynnistyneelle nykymuotoiselle maakuntaviestille. Johtokunta päätti, että viestissä kilpailaan kahdessa sarjassa: yleisessä ja alle 18-vuotiaiden poikien sarjassa. Miehistä osuuksia oli kahdeksan poikien sarjassa 11 hiihtäjää. Miesten ja poikien yhteistulosten parasta pitäjää pidettiin maakuntaviestin voittajana.

Käytännön järjestelyistä vastasi SVUL:n piirin hiihtojaosto, joka halusi pitäjien joukkueisiin mukaan myös TUL:n seurojen hiihtäjiä. Tässä vaiheessa puhuttiin suomenkielisestä maakuntaviestistä. Kielirajat tulisivat ylittymään myöhemmin.

Ensimmäiseen pitäjien väliseen maakuntaviestiin talvella 1945 osallistui 11 joukkuetta reitillä: Kokkola-Kälviä-Lohtaja-Himanka-Kalajoki-Alavieska-Ylivieska. Yleisen sarjan voittaja oli Kalajoki ajalla 9.36.29 ja poikien sarjan Nivala ajalla 10.31.20. Poikien sarjan viestiin osallistui neljä joukkuetta.

Toinen viesti hiihdettiin maaliskuun 11. päivä vuonna 1946 Perhosta Kokkolaan. Mukana kymmenen joukkuetta ja voittajana jälleen Kalajoki ajalla 6.17.14. Poikien viestin voitti Veteli ajalla 3.28.10. (Poikien viesti alkoi Vetelistä). Yhteistuloksissa Kalajoki (9.52.19) oli reilut kolme minuuttia parempi Veteliä. Kolmas oli Haapajärvi.

Kolmas SVUL:n Keski-Pohjanmaan piirin isännöimä maakuntaviesti hiihdettiin 16.2.1947 välillä Haapajärvi -Kälviä. Mukana oli 11 joukkuetta. Viestin voitti Pyhäjärvi ja poikien sarjan Kälviä. Poikien sarjaan osallistui kuusi joukkuetta. Yhteistuloksissa paras oli Veteli ajalla 12.51.57 reilut kolme minuuttia ennen Haapajärveä kymmenen minuuttia ennen Pyhäjärveä.

Kaksi seuraavaa viestiä välillä Toholampi – Kalajoki (1948 ja 1949) jouduttiin perumaan lumen puutteen vuoksi.

Kuudes viesti kilpailtiin 8.1.1950 reitillä Halsua - Haapajärvi kuuden yleisen sarjan ja neljän poikien sarjan joukkueen välillä. Yhteistulosten paras oli Pyhäjärvi ajalla 9.15.59 ennen Halsuaa ja Veteliä. Viimeiseksi ja seitsemännen kerran SVUL:n hiihtojaoston isännöimässä viestissä kilpailtiin Kälviä-Veteli reitillä talvella 1951. Mukana oli ainoastaan kolme joukkuetta: Pyhäjärvi, Veteli ja Halsua – tässä järjestyksessä. Näillä pitäjillä oli viestissä mukana myös poikajoukkueet. Yhteistuloksissa Pyhäjärvi oli ykkönen ajalla 9.10.18. Veteli hävisi puolitoista minuuttia ja Halsua reilut 11 minuuttia.

SVUL:n Keski-Pohjanmaa piirin hiihtojaosto kutsui koolle kriisikokouksen (13.10.1951), johon osallistui 13 piirin seuraa. SVUL:n piirin toiminnanjohtaja Martti Hirvi esitti ”maakunnan hiihtomiehille” kokouksessa yli liitto- ja kielirajojen kuntien välisen viestin aloittamista uudelta pohjalta. Samalla hän esitti maakuntaliittoa viestin taustajärjestäjäksi. Hirvi esitti maakuntaviestin rakentamista yhden kuntakeskuksen ympärille. Vaikka edelleen hiihdettäisiinkin maanteita pitkin pitäjän eri kylästä kylään. Samalla Kannus määrättiin järjestämään ensimmäinen viesti, jonne kaikilla osallistujakunnilla olisi kohtuullinen matka. Viesti päätettiin myös hiihtää seitsemänosuuksisena kahdessa sarjassa: A- ja B-sarjassa. Kustannussyistä poikien viestistä päätettiin tässä vaiheessa luopua. Kokous päätti samalla ajankohdaksi loppiaisen 6.1.1952.

Maakuntaliiton urheiluvaliokunta kutsutaan koolle marraskuussa 1951

Kun Keski-Pohjanmaan Maakuntaliitto otti vastuun maakuntaviestin järjestämisestä se perusti ja kutsui kokoon urheiluvaliokunnan 22.11.1951. Urheiluvaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin SVUL:n Keski-Pohjanmaan piirin toiminnanjohtaja Martti Hirvi ja sihteeriksi Keski-Pohjanmaan maakuntaliiton silloinen toiminnanjohtaja Eino Isohanni.

Vuonna 1983 urheiluvaliokunnan nimi muutettiin liikuntavaliokunnaksi.

Vuodesta 1995 maakuntaviestistä on vastannut Keski-Pohjanmaan liiton maakuntaviestityöryhmä.

Puheenjohtaja:

Martti Hirvi 1952 -1972

Leo Joensuu 1952 – 1979

Juhani Kaustinen 1979 – 1989

Tapio Patana 1989 – 2004

Tuomo Hankaniemi 2005 – 2012

Heikki Haapala 2013 – 2025

Tero Hautamäki 2025 -

Sihteeri:

Eino Isohanni 1952 -1962

Viljo S. Määttä 1962 – 1965

Eino L. Alanko 1966 – 1972

Juha Eronen 1973 -1975

Pasi Eskola 1975 - 1987

Kauppi Virkkala 1987 -2011

Anne Sormunen 2011

Susanne Löfholm 2012 -

Viestiä hiihdettiin vuoteen 1961 asti seitsemänosuuksisena. Poikkeuksena vuoden 1953 viesti, jossa kilpailtiin kuudella osuudella. Vuonna 1962 viestiin otettiin mukaan kolme uutta osuutta: naisten osuus, sekä poikien alle 16-vuotiaiden ja alle 18-vuotiaiden osuudet. Tällöin viesti muuttui pysyvästi kahdeksan osuutta sisältäväksi. Vuoden 1991 viestissä Pyhäjärvellä tytöille lisättiin yksi osuus ja samalla päätettiin että puolet osuuksista hiihdetään perinteisellä ja puolet vapaalla hiihtotavalla. Viimeinen iso muutos osuuksiin tehtiin Kaustisen viestiin vuonna 2023, jolloin kaksi miesten osuutta lyhentyivät kuuden kilometrin mittaisiksi.

Lähteet:

Keski-Pohjanmaan maakuntaviesti 1952 -1970, Maakuntaliitto 1970.

Rajatonta Riemua, Keski-Pohjanmaan maakuntaviesti 1952 -2007, Keskipohjanmaan urheilutoimitus 2007.

Sata tarinaa urheilusta – Keskipohjalaista menestystä, Lauri Järvinen, Keski-Pohjanmaan Liikunta, 2013

